

Center IRIS
Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo
in svetovanje za slepe in slabovidne
Langusova ulica 8
1000 LJUBLJANA
telefon: +386 (01) 2442-750
fax: +386 (01) 2442-777

Vzgajamo srečne in odgovorne otroke.

Srečen in odgovoren si, ko veš, da zmoreš, imaš nadzor in občutek, da napreduješ.

Na podlagi 60. d člena Zakona o Osnovni šoli (Ur. l. RS št. 102/2007 in spremembe) predlagam naslednji

VZGOJNI NAČRT CENTRA IRIS **za šolsko leto 2017/2018**

Vzgojni načrt Centra IRIS (v nadaljevanju Center) izhaja iz ciljev vzgojno-izobraževalnega procesa in je sestavni del Letnega delovnega načrta Centra.

Vzgojni načrt Centra vsebuje:

- temeljne vrednote in vzgojna načela,
- vzajemno sodelovalni odnos s starši,
- vzgojne dejavnosti šole,
- vzgojne postopke in ukrepe.

Pri oblikovanju Vzgojnega načrta sodelujejo strokovni delavci Centra, starši in učenci. Sprejme ga Svet Centra.

Zakonodajna izhodišča za izdelavo Vzgojnega načrta Centra so:

- Konvencija o otrokovih pravicah (OZN, sprejela Generalna skupščina, 1989),
- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (izdalo MŠŠ, 1995),
- Izhodišča kurikularne prenove (pripravil NKS, 1997),
- Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja: 2. člen – Cilji vzgoje in izobraževanja,
- Zakon o OŠ: 2. člen – cilji Osnovne šole.

Mednarodna komisija v okviru UNESCO (Delors, 1996) pravi, da učenje temelji na štirih stebrih:

- vedeti,
- znati delati,
- znati živeti v skupnosti in eden z drugim,
- znati biti.

Vzgoja in izobraževanje morata omogočiti vsakemu človeku, da sam rešuje svoje probleme, oblikuje svoje odločitve in nosi svojo odgovornost.

Temeljne vrednote, vzgojna načela, vizija Centra

Vizija vzgojnega dela v Centru je upoštevanje in spoštovanje temeljnih vrednot in vzgojnih načel pri vseh zaposlenih. Glede na dejstvo, da smo edina ustanova v RS, ki izvaja vzgojno-izobraževalne programe za populacijo otrok z okvaro vida, je naša odgovornost in zaveza še pomembnejša. V obravnavo vključujemo otroke z okvaro vida od rojstva do zaključka srednješolskega izobraževanja, sodelujemo z njihovimi starši, družinami, pa tudi z vzgojitelji in učitelji v večinskih šolah.

Cilj vzgojnega dela je vsestranski in optimalni razvoj celovite osebnosti otroka ali mladostnika z okvaro vida. V izvajanje vzgojnega načrta Centra bomo vključevali otrokovo družino in širše družbeno okolje.

Učenci z okvaro vida imajo na poti do znanja in celostnega razvoja več dodatnih ovir kot polnočutni sovrstniki, zato se še posebej zavedamo zahtevnosti njihove vzgoje. Nekateri učenci imajo kombinirane motnje, pogosto izhajajo iz socialno šibkejših družin ... Naše strokovno delovanje zajema območje Republike Slovenije, saj obravnavamo tudi slepe in slabovidne učence v inkluzivnih šolah. Učenci, ki v času šolanja bivajo v domu učencev, so velik del leta ločeni od svojih družin, kar predstavlja dodatni vzgojni izziv.

Naša temeljna vrednota je gradnja dobro povezane in delujoče skupnosti otrok in mladostnikov, njihovih družin in strokovnih delavcev Centra v sodelovanju z drugimi družbenimi subjekti, da bi otrokom in mladostnikom lahko nudili najboljše možne pogoje za razvoj in učenje.

Učenci z okvaro vida potrebujejo več opore in pomoči kot njihovi videči sovrstniki, se pa pogosto zgodi, da se navadijo na pomoč in izgubijo motivacijo za samostojno opravljanje del. Pomemben cilj je vzgojiti samostojne odrasle z dobro samopodobo, ki znajo izrabljati vse svoje potenciale in živeti polno življenje kljub oviranosti, ki jo povzroča okvara vida.

Vse vzgojne aktivnosti so usmerjene v dobro spoznavanje samega sebe in drugih, medsebojno spoštovanje in razumevanje drugačnosti.

Ne glede na stopnjo okvare vida (in morebitnih pridruženih motenj) menimo, da je potrebno pri vseh učencih in tudi zaposlenih gojiti zavest o odgovornosti za svoje življenje in dejanja. Zato se trudimo biti drug do drugega spoštljivi, gojimo nenasilje in prijateljstvo in si pomagamo. Pomoč starejših učencev mlajšim deluje povezovalno in daje starejšim učencem občutek lastne vrednosti, saj vidijo, da zmorejo in znajo.

Dejavnosti vzgojnega načrta predvidevajo neprestano pozornost vseh pri vseh aktivnostih ter se odvijajo preko celega dneva.

V Centru se ne izobražujejo le učenci, ampak tudi vsi zaposleni. Znanje je temeljna vrednota našega dela in bivanja. Izobražujemo se sami, saj stroka izjemno napreduje, učimo drug drugega (prenos znanj) in sodelujemo v več mednarodnih projektih, kjer delimo strokovne izkušnje z ustanovami iz drugih držav. Učencem in dijakom želimo učno

snov približati tako, kot ustreza vsakemu posamezniku, njegovim sposobnostim in učnemu stilu. Verjamemo, da je vsak učenec lahko uspešen na kakšnem področju, kjer si razvija spretnosti in pozitivno samopodobo.

Veliko dela in življenja v Centru organiziramo tako, da učence vseh starosti učimo vsakodnevnih veščin in spretnosti, kot npr. kuhanje, pospravljanje, skrb za osebno higieno in urejenost. Želimo jih čim bolj opremiti za samostojno in neodvisno življenje. Želimo razvijati tudi veščine, spretnosti in znanja, ki jim bodo omogočala ustvarjalno preživljanje prostega časa ali celo zaslužek.

Skrb za zdravo okolje je še ena vrednota v našem Centru. Učimo se o (ne)zdravih navadah (zdrava prehrana, kajenje, prezračevanje, osebna higiena, higiena prostora in okolja ...). Učenci se udeležujejo humanitarnih akcij.

Pri pouku in prostočasnih aktivnostih razvijamo zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti in vzgajamo za splošne, kulturne in civilizacijske vrednote.

Še posebej pa, kar je za učence z okvaro vida še prav posebej pomembno, vzgajamo za spoštovanje in sprejemanje različnosti in drugačnosti in za spoštovanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin, vključno z našimi lastnimi.

V prostorih Centra se šolajo tudi učenci iz OŠ Lila ter otroci vrtca Lila, s katerimi si delimo poleg učilnic še vse skupne prostore in Vrt čutil. Skupno življenje zahteva prilagajanje in sprejemanje drugačnosti, kar bogati obe skupini.

V bodoče se bomo še bolj povezovali z drugimi šolami in lokalno skupnostjo, da bomo učencem omogočili čim več izkušenj tudi izven našega, dokaj zavarovanega, okolja.

Za nas je zelo pomembno, da življenje v Centru, v šoli in Domu učencev in dijakov naredimo prijetno, domače in zabavno. Delamo tudi s starši, ki so pogosto zelo obremenjeni. Učimo jih, da ob svojem otroku tudi uživajo.

Za učence z okvaro vida je življenje lahko zelo naporno, sestavljeno iz dela in nalog za doseganje ciljev na vseh področjih dela in življenja. Tudi igra je pogosto »delo«. Želimo, da naši otroci tudi uživajo v življenju. Zato je velik poudarek namenjen ustvarjalnosti. Nadaljevali bomo z učenjem vsakodnevnih veščin za samostojno življenje.

Vse te dejavnosti in vrednote prispevajo h kvalitetnejšemu življenju in uspešnejšemu učenju učencev v Centru. Vrednot se učimo, se o njih pogovarjamo in jih predvsem živimo.

Vzgojne dejavnosti Centra

a) Proaktivne dejavnosti

So dejavnosti, ki razvijajo ugodno socialno klimo, občutek varnosti, sprejetosti in omogočajo sodelovanje.

Med poukom, razrednimi urami, odmori in med obšolskimi dejavnostmi stremimo k temu, da oblikujemo dogovore o temeljnih pravilih skupnega življenja in sodelovanja.

V skladu z zmožnostmi učencev jih vključujemo v načrtovanje in vrednotenje učenja in življenja. Poudarjamo in nagradujemo zgledno vedenje in reagiramo na nepravilno vedenje tako, da učenci lahko ozavestijo napake in izboljšajo svoje vedenje.

Različne življenjske probleme obravnavamo s pomočjo svetovalne službe, študentov na praksi ter dnevno z učitelji in vzgojitelji. Trudimo se vzpostaviti veščine samokontrole in samokritičnosti.

S starši smo v pogostem stiku, zato da se enake vrednote in pravila izvajajo tudi doma.

Na dijaških konferencah skupaj z dijaki iščemo ustrezne rešitve težav ali pa ideje za izboljšanje.

VZGOJNE DEJAVNOSTI

Vzgoje se ne da izvajati s predavanji, ampak je način učenja pravilnega vedenja vedno izkustven ter poteka prek drugih vsebin. Zato bomo učitelji in vzgojitelji ob vseh aktivnostih poudarjali tudi ta vidik. Priredili bomo čim več aktivnosti, kjer bodo učenci in dijaki lahko vadili lepo vedenje.

Pripravili bomo tečaj medvrstniške mediacije, tečaj učenja reševanja konfliktov, izvajali bomo tečaj borilnih veščin za otroke s PP s poudarkom na pravilnem obvladovanju impulzivnosti in agresije. Obiskali bomo Dom za starejše, povabili bomo vrstnike na zabavo in jih pogostili. Šli bomo na večerjo v restavracijo in podobno.

Sodelavci bodo zbrali skupek vaj za učenje socialnih veščin kot del razširjenega kurikula, ki bo tudi realiziran v tem šolskem letu. Gre za socialne igre, ki jih bomo izvajali s pomočjo študentov različnih fakultet, ki bodo pri nas praksi.

b) Preventivne dejavnosti

V primerih, ko zaznamo, da se v šoli ali domu razvija kakšna neprimerna aktivnost, npr. zamujanje pouka, kajenje, pretirana uporaba socialnih omrežij in zapiranje vase in svoj prostor, reagiramo tako, da se najprej učitelji, svetovalni delavci in vzgojitelji pogovorimo o morebitnih težavah in naredimo načrt, kako se bomo celostno lotili reševanja problema na vseh področjih življenja, ne le s pogovori. Pri spremljanju učenca ali njegovega neprimernega vedenja skušamo delovati enotno ter ga preusmerjati.

VZGOJNI UKREPI – ALTERNATIVNI VZGOJNI UKREPI

Včasih vzgojni ukrepi, kot je npr. opomin ali ukor, nimajo take vzgojne teže, kot bi si jo želeli. Zato izrekamo v Centru IRIS alternativne vzgojne ukrepe. Prednost le-teh je v tem, da jih lahko izreče učitelj na licu mesta, saj včasih postopki izrekanja ukrepa trajajo

predolgo in se zato izgubi vzgojni učinek. Druga prednost teh ukrepov je v tem, da imajo neko praktično vrednost, izkušnjo, rezultat.

Npr.: pomivanje posode za vso skupino nekaj dni zapored omogoča učencu, da se poleg razmišljanja o nepravilnem vedenju in kazni dobro nauči pomivati posodo, pri čemer ima korist celotna skupina. Pri takih delih je vedno prisoten strokovni delavec, v tem primeru vzgojitelj. Učenci imajo ves čas možnost svetovanja, pogovora z učitelji, vzgojitelji, svetovalnimi delavci.

Drug tak ukrep je odtegnitev možnosti uporabe socialnih omrežij. To pomeni, da dijak izven učnih ur, ko morebiti potrebuje internet, nima dostopa do njega na računalniku in telefonu. Telefoni niso dovoljeni med poukom, morajo biti ugasnjeni v torbi, v primeru alternativnega vzgojnega ukrepa pa gredo, npr. v začasno hrambo k vzgojitelju.

Vsi alternativni ukrepi imajo določen čas trajanja in/ali se lahko prekinejo prej, če pride do izboljšanja vedenja. Cilj teh ukrepov je, da učenec prepozna svoje nepravilno vedenje, se zave, da je nepravilno in se nauči boljših oblik vedenja. Ukrepi nimajo funkcije kazni, čeprav jih dijaki lahko subjektivno tako doživljajo.

Ob vsakem ukrepu je potrebno narediti načrt (razrednik, svetovalni delavec, vzgojitelj), če gre za npr. ponavljajoča dejanja, za manjša, enkratna, pa lahko to izreče sam učitelj, vzgojitelj na licu mesta.

O pripravi alternativnega vzgojnega ukrepa se obvesti starše.

c) Svetovanje in usmerjanje

Svetovalna služba se vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj preko treh osnovnih vrst dejavnosti svetovalne službe:

- dejavnosti pomoči,
- razvojnih in preventivnih dejavnosti ter
- dejavnosti načrtovanja in evalvacije.

Skupaj z drugimi strokovnimi delavci oblikuje vsakdanje življenje v šoli:

Z njimi sodeluje na naslednjih področjih:

- učenja in poučevanja,
- šolske kulture, vzgoje, klime in reda,
- telesnega, osebnega in socialnega razvoja,
- šolanja in poklicne orientacije
- ter na področju socialno-ekonomskih stisk.

Cilji svetovanja in usmerjanja učencev so:

- oblikovati lastne cilje in strategije za njihovo uresničevanje,
- organizirati lastno delo za večjo učinkovitost,
- spremljati svojo uspešnost,
- razmišljati in presojeti o svojih vedenjih in ravnanjih drugih ljudi,

- prevzemati odgovornost in sprejemati posledice svojih dejanj.

Nekateri učenci in njihove družine potrebujejo več tovrstne pomoči, ki jim je vedno na voljo. Z nekaterimi delamo sistematično skozi daljše časovno obdobje. Drugi potrebujejo tako pomoč le občasno, ob trenutkih kriz ali posebnih odločitvah, ali pa npr. pri prehodu v kako drugo šolo ali v samostojno življenje.

Pri poklicnem usmerjanju sodelujemo z Zavodom za zaposlovanje in nevladnimi organizacijami. Trudimo se preseči predsodke delodajalcev glede zaposlovanja oseb z okvaro vida. Dijake spodbujamo k razvijanju zaposlitvenih kompetenc, ki jim bodo v pomoč v času aktivnega iskanja zaposlitve.

Svetovanje je lahko individualno, družinsko ali pa skupinsko (npr. s celim razredom). Če ocenimo, da otrok potrebuje bolj specialistično pomoč (npr. pedopsihiatra), ga tja tudi napotimo.

Psihologinja se z učenci pogovarja o njihovih stiskah, uči jih premagovati težave, pomaga sprejemati tisto, česar ne morejo spremeniti in jih spodbuja, da naredijo tisto, kar lahko.

Da bi otrok lahko dobro sodeloval v vzgojnem procesu, mora biti zdrav. Zdravstveni tehnik se trudi sestavljati dobre in zdrave jedilnike, učencem daje predpisana zdravila in v primeru bolezni takoj poskrbi zanje. Sodeluje tudi kot član tima v domu, kjer učence uči o zdravih načinih življenja in jih spodbuja k športnim aktivnostim.

Šport je tudi del zdravja in dobrega funkcioniranja, zato imajo naši mladostniki, poleg redne športne vzgoje v sklopu pouka, že od vrtca naprej možnost priložnosti prostovoljnega športnega udeleženja pri različnih športih, posebej pa še pri športih, ki so namenjeni ljudem z okvaro vida. Znotraj teh se udeležujejo tudi tekmovanj, kar krepi njihovo samozavest, jih vzgaja v skupinskem in športnem duhu.

Pravila šolskega reda

V veljavnih pravilnikih so opredeljene pravice in dolžnosti učencev, pravila hišnega reda, pravila obnašanja, vzgojni ukrepi ipd. Ravno tako so tam opredeljene kršitve in posledice nepravilnih dejanj.

Za vse učence izdelamo individualiziran program, kjer so opredeljene tudi posebnosti v vzgojnem programu za vsakega otroka posebej.

Na tem mestu naj omenimo le, da učenci svoje pravice in dolžnosti uveljavljajo v oddelčnih skupnostih, ki jih vodi razrednik, domski skupnosti, ki jo usmerja vzgojitelj in preko predstavnikov v različnih organih in delovnih telesih Centra.

Vsi učenci so s temi pravilniki seznanjeni, kakor tudi njihovi starši.

V primeru lažjih kršitev opozorimo učenca in se z njim pogovorimo. V primeru hujših ali ponavljajočih kršitev obvestimo starše in ukrepamo v skladu s Pravilnikom o vzgojnih ukrepih.

Starši sodelujejo v procesu reševanja vzgojnih težav svojih otrok v fazi svetovanja in usmerjanja in so kot partner vključeni v vseh nadaljnjih postopkih.

Pri izrekanju ukrepa upoštevamo osebnostno zrelost učenca, nagibe za kršitev, pedagoške posledice, ponavljanje kršitve in škodljivost dejanja. Upoštevamo pa tudi načelo postopnosti.

Vzgojni ukrepi se uporabljajo:

- kadar učenci zavračajo samopresojo, svetovanje in usmerjanje,
- niso pripravljeni upoštevati potreb in pravic drugih,
- ponavljajo kršitve šolskih pravil in dogovorov.

Izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano s priložnostmi za učenje in spreminjanje vedenja.

Za primerno ali celo odlično vedenje in uspešno delo v šoli učence pohvalimo ali jim izrečemo priznanje ustno ali pisno. Trudimo se pozitivno stimulirati dobro delo in vedenje. Pohvala je pomembna spodbuda, vendar je to lahko le, kadar je zaslužena.

Vzgojni načrt Centra IRIS je sprejel Svet Centra dne 25. 09. 2017 in začne veljati s 1. septembrom 2017.

Ravnateljica Centra IRIS:
Katjuša Koprivnikar

Predsednica Sveta Centra IRIS:
Dragana Žunič

